

*Enerjide halk için yeni bir döneme girildi...*

## ZAMLAR ISINMA VE AYDINLATMADA HALKIMIZIN YAŞAMINI KARARTACAK

**Doğal gaza yapılan yüzde 23.85 zam ile bir ailenin elektrik dahil aylık toplam enerji gideri 208 YTL olacaktır. 2008'de yapılan ilk dört zam ile yüzde 47.07 oranında gerçekleşen doğal gaz fiyat artışı, son yüzde 23.85'lik zamlarla 11 ayda yüzde 82.15 oranına ulaşmıştır.**

Aylık otomatik doğal gaz zamları doğal gazın kullanımını güçleştirecek, emekçiler artan doğal gaz faturalarını ödemekte zorlanacak; sanayi ve iş yerlerindeki doğal gaz kullanımını da sorunlu hale getirecektir. Doğal gaz fiyatlarında 1 Kasım 2008 itibarıyla geçerli olan yüzde 23.85'lik zam ile toplumsal yaşamda yeni bir döneme girildiğinin işaretini vermektedir. Bilindiği üzere Yüksek Planlama Kurulu Kararı uyarınca enerji KİT'lerinde "Maliyet Bazlı Fiyatlandırma Mekanizması" adıyla ve IMF ve ABD'ye verilen taahhütler uyarınca otomatik zam uygulamasına geçilmiştir. Böylelikle doğal gazda aylık, elektrikte ise üç aylık dönemlerle otomatik zamlar yürürlüğe konulmuştur. Bu uygulama uyarınca doğal gaz fiyatları Ocak, Haziran, Ağustos ve Ekim başında yapılan zamlara ek olarak yürürlüğe giren yeni zamlarla konutlarda ÖTV ve KDV dahil fiyatlar yüzde 82.15 oranında artmıştır.

Son on bir aylık dönemde, konut/iş yeri vb. tüketicilere uygulanmak üzere BOTAŞ'ın dağıtım şirketlerine uyguladığı satış fiyatları aşağıdadır.

Tablodaki rakamlara gaz dağıtım şirketlerinin uyguladığı ve 5,5 cente kadar varan Birim Hizmet ve Amortisman Bedelleri de eklendiğinde Ankara, İstanbul, İzmit gibi kentlerde doğal gaz satış fiyatı 1.07 YTL/m<sup>3</sup>e ulaşacaktır.

Böylece kombi ile ısınan bir ailenin aylık doğal gaz gideri 1 YTL/m<sup>3</sup> üzerinden ayda 133,3 YTL, yıllık gideri ise 1.500 m<sup>3</sup> üzerinden 1,6 milyar YTL olacaktır. Yine bir ailenin şu anki aylık elektrik tüketimi 300 kw üzerinden 75 YTL, yıllık toplamda ise 900 YTL'dir. Bir ailenin şu anki aylık doğal gaz + elektrik toplam enerji gideri ise 208,30 YTL olacaktır. Gerek yalnızca bu durum gerekse doğal gaza aylık, elektriğe üç ayda bir zam yapılacak olması bütün emekçiler ve dar gelirliye gündelik yaşamda kâbus yaşatır düzeydedir. Yeterince ısınmak ve yaşanan mekânları gerektiği gibi aydınlatmak artık olanaklı olmaktan çıkmaktadır.

Doğal gaz/elektrik fiyat artışları ekonomi ve enerji yönetimindeki başarısızlıktan beslenmektedir. Türkiye'nin yüksek düzeyde petrol ve doğal gaz ithalatına bağımlı olması yanında petrol fiyatlarındaki düşüşe karşın döviz fiyatlarındaki artışlar da artık bir faktör olarak devreye girmektedir. Bu olgularla birlikte elektrik üretiminde doğal gazın payının çok yüksek oluşu; serbestleştirme ve

### SON 1 YILIN BOTAŞ DOĞAL GAZ FİYATLARI

|  | 2007 Aralık | 2008 Ocak   | 2008 Temmuz  | 2008 Ağustos | 2008 Ekim    | 2008 Kasım      |
|--|-------------|-------------|--------------|--------------|--------------|-----------------|
| <b>ÖTV Dahil KDV Hariç (YTL/m<sup>3</sup>)</b> | 0.458862    | 0.498090    | 0.540848     | 0.644418     | 0.674867     | <b>0.835814</b> |
| ÖTV-KDV Dahil (YTL/m <sup>3</sup> )            | 0.541457    | 0.587746    | 0.638201     | 0.760413     | 0.796343     | 0.986261        |
| <b>Toplam Artış %</b>                          |             | <b>8.55</b> | <b>17.87</b> | <b>40.44</b> | <b>47.07</b> | <b>82.15</b>    |

kuralsızlaştırma uygulamaları; kamu santralleri düşük kapasitede çalıştırılırken özel şirketlerden yüksek fiyatlarla elektrik satın alınması; kentsel gaz dağıtım şirketlerinin birim hizmet ve amortisman bedellerinin yüksek tutulması sürekli fiyat artışlarına yol açmıştır.

Dışa bağımlı petrol ve doğal gaz yanı sıra ithal kömür alışı ve satış maliyetleri ile artan ve daha da artması beklenen döviz kuru; gündelik yaşama akaryakıt, doğal gaz, elektrik ve kömür fiyatlarında zam yağmuru olarak sürekli bir şekilde yansıtılacaktır.

**TMMOB Makina Mühendisleri Odası, bu durumdan çıkış için şu temel adımların atılmasını önermektedir:**

- ▶ Türkiye, doğal gaz temin/alım/ithalatı, arama, yerli üretim ve tüketim politikalarını kamusal çıkarları gözetilen bir anlayışla doğru bir şekilde oluşturmalı, iflas etmiş olan özelleştirme, küçültme, parçalama politikalarını terk edilerek, kamusal merkezi planlamaya geçmelidir.
- ▶ Arz güvenliği ve ithalatta arz çeşitliliği sağlanmalı, Rusya ve İran'a bağımlılığın azaltılmasına yönelik çalışmalar yürütülmeli; güvenilir yeni kaynaklardan arz çeşitlendirilmesi sağlanmalı; Azerbaycan'dan yapılacak ithalatın artırılma olanakları araştırılmalı; Türkmenistan'dan ülkemize doğru boru hattı tesisi çalışmalarına hız verilmeli; Mısır'dan gelen boru hattı



çalışmaları sonuçlandırılmalı ve gaz temin edilecek ülkelere Irak'ın eklenmesine çalışılmalıdır. TPAO eliyle Türkmenistan, Kazakistan, İran vb. ülkelerle ortak üretim anlaşmaları yapılmalıdır. Kriz durumları için uygulanabilir acil eylem planları hazırlanmalıdır.

- ▶ Arz güvenliği açısından doğal gaz depolama kapasitesi acilen artırılmalıdır.
- ▶ Elektrik üretiminde doğal gazın payı yüzde 50'lerden kademeli olarak önce yüzde 40'lara, sonra yüzde 30'lara ve nihai hedef olarak yüzde 25'lere düşürülmesini öngören plan ve uygulamalar yürürlüğe konulmalıdır.
- ▶ Enerji verimliliği temel bir enerji politikası olarak benimsenmelidir.
- ▶ Yurtiçi doğal gaz arama çalışmaları artırılmalı ve mevcut kaynakların ülke çıkarları gözetilerek işletilmesi için yasal düzenlemeler yapılmalıdır. TPAO'nun Karadeniz ve ülke bütünündeki doğal gaz ve petrol arama çalışmaları desteklenmelidir.
- ▶ TPAO ve BOTAŞ birleşmeli; doğal gaz depolama tesisleri ve doğal gaz iletim hatları özerk bir kamusal yapı bünyesine alınmalıdır.
- ▶ Doğal gaz alım sözleşmelerinin devredilmesi uygulaması sona ermelidir. Doğal Gaz Piyasası Yasası'nda değişiklik yapılarak ithalat kısıtlamaları kaldırılmalı ve BOTAŞ'ın mevcut doğal gaz sözleşmelerinin özel kuruluşlara devrine son verilmelidir.
- ▶ Doğal gaz fiyatları üzerindeki yüzde 18 KDV yüzde 1'e düşürülmeli, ÖTV kaldırılmalıdır. İthal edilen doğal gazın alım fiyatlarında gerçekleştirilecek düşüşler, anında tüketicilere yansıtılmalıdır.
- ▶ Yerli ve yenilenebilir enerji kaynakları etkin bir şekilde değerlendirilmeli ve gerekli yatırımlar ivedilikle yapılmalıdır.

**TMMOB Makina Mühendisleri Odası**  
**Yönetim Kurulu Başkanı**  
**Emin KORAMAZ**  
**(1 Kasım 2008)**